

Doorgaande leerlijn Begrijpend Lezen W.A. Scholtenschool

NEUWSBEGRIJP

Begrijpend lezen is het toekennen van betekenis aan geschreven taal. De lezer kan het gelezen koppelen aan de informatie die hij in zijn geheugen beschikbaar heeft. Het is een actief proces waarbij zaken als woordenschat, voorkennis en een juist gebruik van leesstrategieën van essentieel belang zijn.

MACRO

geschiedenis
economie
cultuur
wetten
normen
waarden

MESO

grootouders
ooms en tantes
neven en nichten
media
school
buurt

MICRO

ouders
broers en zussen
leeftijdsgenoten

KIND

levenservaring
kennis
motivatie
zelfsturing
technisch lezen
woordenschat
taalstructuur (her)kennen
mondelijke taalvaardigheid
culturele invloeden

KENNIS

Voorspellen

De leerlingen uit de onderbouw kunnen halverwege voorspellingen doen over het verdere verloop van het verhaal. De leerlingen kunnen de inhoud voorspellen aan de hand van de kaft.

In de middenbouw kunnen de leerlingen het thema bepalen van een tekst en activeren ze hun eigen kennis over het thema. Ze voorspellen de volgende informatie in een tekst. De leerlingen kijken naar de tekst, de titel en de plaatjes.

In de bovenbouw beheersen de leerlingen de bovenstaande strategie. Tevens voorspellen ze de tekst ook door te kijken naar: getallen, vet gedrukte, schuingedrukte en onderstreepte woorden.

Ophelderen

De leerlingen uit de onderbouw weten dat de meeste verhalen zijn opgebouwd uit een situatieschets en een episode. Ze kunnen tussendoor vragen beantwoorden over het verhaal of een gedeelte daarvan. (Een situatieschets geeft informatie over de hoofdpersonen, de plaats en tijd van handeling. In een episode doet zich een bepaald probleem voor dat vervolgens wordt opgelost.)

De leerlingen uit de middenbouw lossen het probleem van een moeilijke zin (of zinnen) op. Ze hanteren de woordhulp: lezen een stukje verder of terug, ze kijken naar het plaatje, ze herkennen een deel van het woord of vragen wat het woord betekent.

De leerlingen onderscheiden verschillende soorten teksten zoals verhalende, informatieve, directieve, beschouwende en argumentatieve teksten.

De leerlingen uit de bovenbouw lossen het probleem van een moeilijk woord of zin op. Ze onderstrepen moeilijke woorden uit de tekst en hanteren de woordhulp: ze lezen verder of terug in de tekst, ze kijken naar de illustratie, ze herkennen een deel van het woord, ze zoeken het op in het woordenboek. Ze herkennen de structuur van verschillende tekstsoorten.

Vragen stellen

De leerlingen uit de onderbouw kunnen vragen stellen over het verhaal door gebruik te maken van hun eigen leefwereld.

De leerlingen uit de middenbouw leiden informatie af uit een tekst. Ze weten dat een vraag kan beginnen met: de wie, wat, waar, waarom en hoe vragen.

De leerlingen uit de bovenbouw stellen zelf de wie, wat, waar, wanneer en hoe vragen voor, tijdens en na het lezen. Ze kunnen hierbij hoofd- en bijzaken van elkaar onderscheiden.

De leerlingen uit de bovenbouw plannen, sturen, bewaken en controleren hun eigen leesgedrag.

Relaties en verwijswaarden

De leerlingen uit de onderbouw zijn in staat om conclusies te trekken naar aanleiding van een voorgelezen verhaal. Ze kunnen beantwoorden welk ander woord in de plaats van het verwijswaard moet staan.

De leerlingen uit de middenbouw weten dat een verwijswaard wijst naar een ander woord. Ze weten dat het verwijswaard in de plaats staat van dat andere woord. Ze herkennen de verwijswaarden zoals: hij, zij, het, die, hun, er, etc.

De leerlingen uit de bovenbouw leiden betekenisrelaties tussen zinnen en alinea's en herkennen inconsistenties. Ze kennen de verwijswaarden zoals: hij, zij, het, die, hun, er, etc. Ze weten dat verwijswaarden verwijzen naar iets of iemand anders in de tekst. Ze kunnen de verwijswaarden zelfstandig vinden in de tekst door terug of verder te lezen. Ze zoeken, selecteren en verwerken op een doelbewuste en efficiënte manier informatie uit verschillende bronnen.

Samenvatten

De leerlingen uit de onderbouw kunnen een voorgelezen verhaal naspelen terwijl de leerkracht vertelt. Ze kunnen een voorgelezen verhaal navertellen, aanvankelijk met steun van illustraties. Ze kunnen een voorgelezen verhaal navertellen zonder gebruik te hoeven maken van illustraties.

De leerlingen uit de middenbouw leiden informatie af uit een tekst. Ze kunnen in een paar zinnen vertellen waar de tekst over gaat aan de hand van de vragen: wat lees ik? Wat zie ik? Wat weet ik? Wat denk ik?

De leerlingen uit de bovenbouw kunnen de belangrijkste informatie uit de tekst onderscheiden. Ze kunnen de hoofdgedachte van een tekst bepalen en maken een samenvatting. Ze verbinden de zinnen in de samenvatting met signaalwoorden.